

ефективно взаємодіяти з колегами, в тому числі через Інтернет, а також постійно розвиватися і вчитися самостійно.

Сучасний спектр інформаційних технологій суттєво розширює можливості до розвитку творчого потенціалу вчителя. Соціальні мережі, блогі, цифрові аудіо- та відео- контенти дають можливість з одного боку мати необмежений доступ до найновіших світових навчальних ресурсів, а з іншого – дозволяють підтримувати комунікацію в будь-який час, в будь-якому місці.

Список використаних джерел:

1. Бірюк Л.Я. Розвиток творчого потенціалу майбутнього вчителя початкових класів як основа формування комунікативної компетентності / Л. Я. Бірюк // *Наук. праці Дон. нац. техн. ун-ту.* – Донецьк : ДВНЗ «ДонНТУ», 2008. – Вип. 2 (133). – С. 73–80. – (Серія «Педагогіка, психологія і соціологія»).
2. Кан-Калик В.А. Учителю о педагогическом общении: книга для учителя / В.А. Кан-Калик. – М. : Просвещение, 1987. – 190 с.
3. Колгатін О.Г. Педагогічна діагностика та інформаційно-комунікаційні технології : монографія / О.Г. Колгатін. – Х. : ХНПУ, 2009. – 324 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ ХІМІКІВ ТА БІОЛОГІВ ЯК ОДИН З ГОЛОВНИХ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ТА НАВИЧОК РОБОТИ У СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ (з досвіду роботи)

Чаплагіна В.М.
(Львів, Україна)

Проблема підготовки майбутніх вчителів для роботи у середній школі.

Вища школа готує вчителів для середньої школи. Здійснюється методична, психологічна та педагогічна підготовка майбутніх вчителів. Зі студентами працюють викладачі вищої школи. Студенти на практику приходять методично та педагогічно підготовленими. Але з психологічної сторони діти «старші за віком (незначно старші)», зустрічаються і працюють з дітьми молодшого віку. Як відомо, це підтверджують і психолого-педагогічні спостереження, молодші за віком можуть бути, і бувають достатньо часто, провокаційними по відношенню до молодих вчителів, а тим більше, до студентів – практикантів. Впевнена, що біля 60-70% студентів – практикантів, саме під час педагогічної практики остаточно приймають рішення, чи працюватимуть надалі у школі. І тут роль наставника-вчителя середньої школи значно зростає.

Сучасна система організації та проведення педагогічної практики.

Останні роки, ми стикаємося з таким варіантом: студенту необхідно пройти обов'язково педагогічну практику, але він чітко знає наперед, що працювати до школи не піде, тобто, або не хоче, або вже має роботу в іншій галузі, яка влаштовує матеріально, морально тощо. До речі, серед такої категорії студентів є достатньо добре знаючих фактичний матеріал, дехто має такі особисті якості та вміння, які подобаються школярам, і такі молоді люди придатні до роботи в школі. Але особистісне відторгнення студентом саме такої можливості будувати кар'єру, ставить своєрідний бар'єр, фільтр, через який «не проходить аура співпраці з учнями». Так жаль, спостерігати за цим, адже у школах має ж

відбуватись зміна поколінь. Ще на іноземні мови молоді вчителі приходять, а на хімію, біологію практично ні. До хімії, біології ставлення склалося специфічне, батьки та й учні у більшості переконані, що ці навчальні дисципліни потрібні тим, хто збирається у майбутньому вивчати медицину.

Як вчитель-предметник стараюсь переконувати, що саме ці навчальні дисципліни є майбутнім людства. Сумновідомий вірус Covid19 підтверджує це у повній мірі. Щоби ефективно боротися з ним та майбутніми подібними загрозами, необхідно вивчати хімію, біологію, починаючи зі школи. Викладання саме цих предметів має бути самим результативним. Окрім того, і тепер, і у найближчому, і у майбутньому людство потребуватиме нові речовини різноманітного застосування та складу. І, нарешті, 14.04 2021 Кабінет Міністрів України затвердив План заходів щодо популяризації природничих наук та математики до 2025 року.

« ...документом передбачені такі заходи:

- підвищення якості природничої і математичної освіти в Україні;
- збільшення привабливості природничо-математичних спеціальностей для краще підготовлених вступників до закладів фахової передвищої та вищої освіти;
- виведення матеріально-технічного та методичного забезпечення викладання природничих дисциплін на належний рівень;
- залучення у професію викладача (вчителя) природничих і математичних дисциплін активних молодих людей;
- забезпечення опанування сучасних освітніх технологій вчителями й викладачами природничих і математичних дисциплін» [4].

Нарешті, ми дочекалися уваги до природничих наук. І, вважаю, найважливішим у цьому плані, це залучення у професію вчителя природничих дисциплін молодих та активних людей. Впевнена, що ми всі знаємо, тому що цей процес відбувався на наших очах, що у суспільстві склалася думка, що працювати до школи йдуть «недолугі» студенти, які не можуть працювати у престижних галузях, де буде достойна зарплата, не буде витрачатися нервова система (це один з найголовніших чинників, чому студенти не планують, не хочуть, не можуть, і не йдуть на роботу до шкіл).

Що зробити для того, щоби педагогічна практика студентів стала великим кроком у професію вчителя середньої школи?

Найкращий варіант для студента-практиканта, найбільш ефективний і дієвий – це, коли методисти вищої школи і вчитель середньої школи під час навчально-педагогічної практики співпрацюють злагоджено.

Маючи щорічно студентів хіміків та біологів на педагогічній практиці у школі, своє завдання розумію так, що необхідно зруйнувати стереотипи щодо непристужності роботи вчителя, показати плюси, переваги роботи в освітянській сфері, переконати, що, нажаль, улюбій сфері діяльності «нервовий» фактор є задіяний достатньо активно, школа не є виключенням з цього правила. Таким є сучасне життя з його ритмом, вимогами, рішеннями проблем. Окрім того, переконана, що завданням вчителя – предметника є і таке, як надання конкретної допомоги, конкретних прийомів та засобів для подолання агресії учнів, для формування робочої атмосфери на уроках та у позакласній роботі. Саме тому, під час проходження педагогічної практики стараюсь залучати студентів до

нестандартних форм роботи як на уроках, так і у позаурочний час. Не можу стверджувати, що всі студенти-практиканти хочуть і можуть відійти від теоретичних стандартів, і почати знайомитись, освоювати нові інноваційні методики у роботі вчителів-предметників. Також, вважаю своїм обов'язком переконати майбутніх вчителів, що саме такі форми й методи роботи надають переваги вчителю-предметнику у створенні прагматичної робочої атмосфери на уроках (і саме це буде виключати нервові перенапруження вчителя) та у позаурочній роботі (а це надасть можливість педагогу створити ядро з учнів, які будуть підтримувати свого вчителя завжди, будуть популяризувати його пропозиції, заохочувати інших школярів брати участь у природничих проектах). Нарешті, найголовніше, це те, що за час проходження педагогічної практики студенти – майбутні вчителі мають позбутися своїх страхів, своєї невпевненості, мають навчитися реагувати на ситуації, що складаються на уроках, в позаурочній роботі, відповідно до конкретної ситуації, тому що рецептів немає, тільки особистісні характеристики, власні знання, і не тільки з навчальної дисципліни, але про оточуючий світ, сприятимуть вирішенню любых проблем педагога, його усвідомленню ставленні до професії, його формуванню як сучасного вчителя, який відповідатиме усім вимогам сьогодення.

Немає жодних сумнівів, що модернізація й інноваційний розвиток природничих наук, зміна поколінь в освіті є найголовнішими чинниками та рушійною силою розвитку суспільства. У таких умовах на перше місце виходить особистість людини, її ініціативність, здатність творчо мислити і знаходити нестандартні рішення, вміння вибирати професійний шлях, здатність навчатися протягом усього життя.

Саме, вміння вибирати професійний шлях, а також, здатність навчатися протягом життя, є тими самими здібностями, що дозволять студентам-практикантам, майбутнім учителям, усвідомлено, осмислено вибирати цю професію. Всі ці навички, не стверджую, що можна сформулювати швидко, але, як мінімум, звернути на них увагу, частково формуються під час проходження педагогічної практики. І роль та функція вчителя-наставника при цьому є визначальною. Ми, вчителі-практики, маємо вплив на ефективність використання кадрових ресурсів, ми й самі є кадровими ресурсами, то ж впливати самі на себе ми точно можемо.

Студент приходить на практику, маючи теоретичну підготовку, вона є дуже важлива. Ставлюся з величезною повагою до викладачів вищої школи, які готують студентів з предметів та методики викладання навчальних дисциплін. Як правило, студенти приходять супер підготовлені теоретично. І тут вони стикаються з учнями, які доброзичливістю не відрізняються, які починають випробовувати практиканта на твердість. Часи, коли такі учні задавали різноманітні питання студенту, і «насолоджувались» тим, що ставлять практиканта у незручне становище, бо молодий вчитель вважає, що він мусить знати відповіді на ВСІ питання, пройшли. Тепер такі учні стали порушувачими дисципліни: вони дозволяють собі говорити достатньо голосно, зачіпають інших учнів, тощо.

Як допомогти у такій ситуації студенту-практиканту? Дуже просто: категорично заборонити вчителю-наставнику залишати практиканта з класом сам на спопросив можливості побути з класом на одинцісамосам. А така практика існує. Вчитель каже: «Вона (він) спопросив можливості побути з класом наодинці,

це сприятиме становленню вчителя, тощо». Категорично не рекомендується робити такі експерименти. Студенту-практиканту не варто соромитись перед вчителем-предметником, навпаки, потрібно сприймати його як «рятівника», який має, у першу чергу, допомогти з належним рівнем дисципліни у класі. А студент-практикант зможе зосередитись на проведенні уроку, на поясненні матеріалу без помилок, на належному темпі опитування та закріплення.

Саме такий рівень організації надає можливість практикантам активно опрацьовувати майбутні уроки, добре та дуже добре готуватись до залікових уроків, формує впевненість у собі. Учні чудово відчують оцей настрій студента –практиканта, і реагують на це позитивно, тобто, стають більш дисциплінованими, уважними, готовими до співпраці на уроці.

Можливості вчителя-наставника у становленні студента практиканта.

Переконана, що завдання шкільного вчителя, показати, що викладання у школі не є одноманітним процесом, що вчитель сам може урізноманітнити свої уроки, використовуючи різноманітні інноваційні технології, методики. Як правило, при одержанні такої інформації студенти-практиканти ентузіазму освоювати нові методи та прийоми викладання не виявляють. І тут роль, обізнаність вчителя-наставника повинні бути вирішальним:

- вчитель знайомить зі своїм практичним досвідом;
- показує, де саме можна знайомитись з досвідом інших вчителів. До пандемії це були семінари – районні, міські, обласні, курси підвищення кваліфікації – необхідно показати, що на любых: профільних, непрофільних курсах, можна й потрібно знайти щось дієве, сучасні методики, тощо. Семінари залишилися в онлайні, курси також. Де вчитися є, аби було бажання;
- формування бажання вчитися теж може відбуватися під час проходження педагогічної практики, шляхом ознайомлення студентів-практикантів з практикою реалізації інноваційних методик безпосередньо у школі на уроках та у позакласній роботі.

Хочу навести приклади з нашого шкільного життя:

- курсова онлайн перепідготовка дала нам з колегою тести – ігри, що формують в учнів уважність, організованність, швидкість мислення, короче кажучи, риси та навички, необхідні для сучасного життя;
- семінари ,передовий педагогічний досвід колег навчили інноваційним технологіям навчання;
- власна особистісна робота по втіленню та адаптації інноваційних технологій.

Як приклади наведу ці методи та прийоми, які використовую особисто для активізації та урізноманітнення навчального процесу. Знайомлю студентів-практикантів із зразками своїх шкільних, міських, обласних, всеукраїнських проєктів, послідовно й чітко показую, як саме вибрати тему (моя порада однозначна – необхідно спиратися на інтереси учнів. Велике досягнення й запорука подальшого успіху, коли наші з учнями інтереси співпадають частково більше, менше, а якщо, практично повністю, то це вже називається «вчительське щастя»).

Чи вдається заохотити студентів-практикантів до такої співпраці зі мною, як вчителем-наставником та учнями?

У більшості випадків так, і ми успішно, або відтворюємо ремейк на мій проєкт, зрозуміло, що в усучасненому варіанті, або придумаємо новий. І тут

неважливо, чи цей новий буде краще чи гірше за раніше створені, головне, щоби було. І вчитель-наставник зобов'язаний прикладати максимум зусиль для реалізації, саме таких проєктів, незважаючи на те, подобається чи не подобається самому вчителю ідея, тема, шляхи реалізації, тощо цього проєкту. Питання, чому? А тому, що вчитель-наставник зобов'язаний підтримувати у студентах-практикантах бажання реалізовувати себе у школі в якості вчителів-предметників природничих дисциплін.

Це так само, як і з учнями, завдання, у першу чергу, було зацікавити студентів інноваційними методиками викладання. Знайомлю з проєктами, зробленими мною разом з учнями. Показую, як змінюються теми проєктів, в залежності від суспільної думки. А це дуже й дуже важливо для того, щоби учні активно брали участь у проєктах, були співавторами.

Був період, коли самою успішною темою для учнів нашої школи стало вивчення життєвих прикладів випускників школи. Проєкт «Наші випускники за кордоном» був надзвичайно популярним серед старшокласників. Зрозуміло, що за приклад, було взято тих випускників, хто на належному рівні пройшов усі перепітї переїзду за кордон, зумів адаптуватися на належному рівні. Це був період ейфорії, переконань, що ми зможемо все подолати й стати успішними у житті, де би ми не опинилися. Ця тема була дуже актуальною і для наших учнів, і для наших студентів.

Сьогодні диктує зовсім інші вимоги, що полягають у тому, що працювати потрібно на свою країну, тут платити податки, тощо. Наступна тема, яку ми з учнями організували у вигляді проєкту, це було про вчених-природничиків у Європі та світі. Студентам –практикантам подаю цей приклад, як зразок реакції вчителя-предметника на пропозиції та бажання учнів. Показую, що якими би ці бажання не були, їх можна й потрібно корегувати і направляти у правильне русло. І ось ці приклади, вони показують, як зародився інтерес до хіміків у Європі та світі, цей проєкт має дві частини. Частина перша була сформульована так :

- Хіміки у Європі та світі або як формувати інтерес до вивчення хімії.

На сьогоднішній день формування інтересу до вивчення хімії є першочерговим завданням вчителя. Враховуючи, що робота для випускника з хімічною освітою, можлива й в Україні, й за кордоном, можна вважати, що саме хімія як наука, як прикладна дисципліна надає молодій людині широкий спектр можливостей у житті. Тільки вчитель може донести цю інформацію як до учнів, так і до батьків. Як це робити? Є різні варіанти такої, можна сказати, просвітницької роботи. Один з них я презентую у даній роботі, історії якої почалася з того, що у школі організовувалася учнівська поїздка до Кракова.

Більшість учнів вже не один раз їздили по цьому маршруту, знали Краків практично так само як і Львів. Але кожна учнівська акція має мати цілі. І чому би ці цілі не зробити просвітницькими? Саме тому, з метою стимулювання інтересу учнів до вивчення природничих дисциплін, я оголосила підготовку до учнівського проєкту «Хіміки у Європі та світі». Наперед просила поміняти наголос в оглядовій екскурсії по Кракову на Ягелонський університет, де навчалися відомі науковці, лауреати Нобелівських премій тощо. Це додало певну роботу екскурсіводу, але результатом став наш учнівський проєкт, який і буде представлений вам, та загальношкільна науково-теоретична конференція, яка була проведена 24 травня 2017 року у школі. Учні 7-10 класів представляли свої

дослідження по матеріалах поїздки, по роботі з інформацією, по історії становлення й розвитку хімічної науки та дотичних до неї дисциплін у Львівському національному університеті ім. І.Франка. Це був перший досвід для учнів представлення аудиторії матеріалів, що стосуються хімії як науки, її практичного застосування.

Показую практично студентам-практикантам у реаліях, як можна будь-яку ситуацію використати на користь своєї навчальної дисципліни. Прикладом є друга частина проєкту, що з'явилась спонтанно.

У шкільному житті вчителів та учнів деколи виникають нестандартні ситуації, коли школярі мають зацікавленість у розважальній поїздці. Однак, вчитель зобов'язаний формувати інтерес до вивчення свого предмета, у даному випадку, хімії та біології. Саме тому, перед поїздкою школярі отримали завдання ознайомитись із вченими хіміками та природничниками у Європі за маршрутом Дрезден-Париж-Брно. Такою була умова моєї згоди супроводжувати їх у поїздці, брати на себе зобов'язання про збереження їхнього здоров'я та життя. Зразу показую студентам-практикантам, що з будь-якої непростой ситуації є мінімум два виходи: перший – відмовитись, і учні підуть у життя з переконанням, що вчителі є слабкими людьми, які не можуть – не хочуть брати на себе відповідальність, другий – прийняти цю, у принципі, непросту й, найголовніше, дуже відповідальну пропозицію, але використати її для формування інтересу до свого предмету. Мотивація учнів була такою: поки ми діти, ми хочемо Діснейленду. Важко з цим не погодитись, але і вчитель має право на реалізацію у такій поїздці певних напрацювань саме зі свого предмету викладання. Оце все розказую студентам-практикантам, показую, як практично нівелювати ризики у таких поїздках, зводити їх до мінімуму. І знайомлю з результатами проєкту.

Пошук інформації про відомих у минулому хіміків Дрездена призвів до відкриття імен алхіміків та хіміків минулого та сучасних науковців Німеччини. При підготовці матеріалу, школярі особливу увагу акцентували на науковому вкладі вчених – хіміків. Значення таких учнівських робіт велике: учні починають з повагою ставитись до наукових пошуків, а саме у галузі хімії. Наприклад, дослідження Клеменса Вінклера призвели до відкриття хімічного елемента Германію, що підтвердило правильність періодичної системи та концепції періодичності в цілому.

У Парижі учні, окрім Діснейленду (куди вони власне, по первах і зібралися), Лувру, екскурсії по місту, пригадали, що робили проєкт з подібної теми, де вивчали життєвий та науковий шлях Марії Складовської-Кюрі. Ця тема має продовження. У жовтні 2019 року в Україні розпочала роботу пересувна виставка «Марія Складовська-Кюрі – надзвичайна жінка». Школярі ліцею з інтересом відвідали цю виставку, поглибили свої знання про єдину жінку – науковця, двічі лауреата Нобелівської премії.

У Брно ми з учнями із задоволенням поспілкувалися на природничі темі: «Грегор Мендель – вчений на горошині» та біосферний заповідник Палава. Отримана на місці перебування інформація, надала можливість належним чином оцінити значення наукових досліджень Грегора Менделя, який близько 8 років схрещував гібриди 30 тисяч рослин. Опрацювавши певний обсяг інформації, школярі розуміють значення наукових досліджень для суспільного прогресу. Використовуючи різні підходи до формування інтересу до вивчення хімії, вчителю важливо знати, що нестандартні підходи до цього питання дають, як

правило, найкращий та найстійкіший результат. Показую студентам-практикантам, як використати природне бажання школярів показувати свої уміння та навички.

Створити загальношкільний проект – це зробити конкретні кроки у професійній орієнтації школярів. Саме тому, протягом навчального року ми разом з учнями робили проект «Я люблю хімію та біологію, тому що...», учні 7-10-х класів малювали «науку хімію» так, як вони її собі уявляють, хто принцесою, а хто злодійкою; писали вірші. Кожен бажаючий школяр виявив своє ставлення до хімії, як до науки й до навчального предмета. Одні подали зворушливо дитячі малюнки, інші, які навчаються у художній школі, подали малюнки, виконані майже професійно.

Показую студентам –практикантам результати нашої з учнями роботи по шкільному проекту «Я люблю хімію та біологію, тому що...»:

- мої учні пішли в секцію хімії у МАН;

- хочуть брати і беруть участь у Всеукраїнському конкурсі юних дослідників «Кристали» імені Євгена Гладішевського. І почали успішно реалізовувати себе у цьому конкурсі. Фактично на неодноразових перемогах у «Кристалах» учень 11 класу отримав стипендію мера м. Львова. Це велика перемога, особливо, враховуючи гуманітарний напрямок навчання у школі;

- почався процес конкретної зацікавленості предметом, хімією як наукою;

- учні 8-9 класів вже планують для себе у майбутньому хімічні професії, і, що є найприємнішим, наукові дослідження у хімічній галузі.

Учні ліцею є більш орієнтовані на гуманітарні дисципліни. Поєдную це з хімією, а саме: учні пишуть хімічні казки, вірші. Хімічні квести, також складаються за участю учнів старшої школи. Показую практично студентам-практикантам у реаліях, як можна любу ситуацію використати на користь своєї навчальної дисципліни.

В.Сухомлинський писав: «Казка, гра, фантазія – життєдайне джерело дитячого мислення, благородних почуттів та прагнень..» [5]. Наводжу приклади казок, написаних учнями різних вікових категорій, та можливості застосування цих казок на уроках хімії. Учениця пише казку про дівчинку – чудовисько, яка знищує зелені насадження, про відчуття цих насаджень, і я використовую цю казку на уроці «Оксиген. Кисень, склад його молекули, фізичні властивості», учні пишуть казку про дівість аспіріну, я застосовую це на уроці в 11 класі «Синтетичні лікарські препарати», учениця 11 класу пише казку про Колобок, який палко прагне вивчати хімію, на основі цієї казки я розробила урок для учнів 8-х класів (за новою програмою) на тему «Кількість речовини. Моль – одиниця кількості речовини. Число Авогадро». Висновки: для мотивації та формування стійкого інтересу до вивчення хімії, можна використовувати різні засоби, головне, щоби вони були результатом творчої діяльності самих учнів, були близькі за змістом, зрозумілі для всіх школярів.

Доводжу студентам практикантам, що роль шкільних хімічних проектів у професійній орієнтації учнів є однією з вирішальних у формуванні хімічної компетентності учнів. Логічно, що подальші дослідження мали піти у напрямку, як досягти успіхів у галузі природничих наук, а саме: Як стати доктором хімічних наук? (із серії «Славетні імена України»). Вочевидь, необхідно надавати інформацію про людей успішних, здатних досягати вершин у житті та науці. І ми разом з учнями, студентами-практикантами ознайомились із життєвим та творчим

шляхом Є. Гладішевського. Це людина, яка слугує прикладом для молодого покоління, для тих, хто хоче досягнути успіху у житті та стати корисними для своєї країни.

Ми з учнями не перший рік цікавимося життям та науковою діяльністю Євгена Івановича [1]. Цей рік ми присвятили ознайомленню з дослідженнями, проведеними під керівництвом Є. Гладішевського. Учні ознайомилися з біографією Євгена Івановича, та шукали відповідь на питання, чому саме він зацікавився хімією та кристалографією, що цікавого є у вивченні кристалів ...

Ми спілкувалися з людьми, які особисто знали Є. Гладішевського, були його учнями, працювали поруч з ним багато років. Результатом такої роботи став вечір, присвячений 95-річчю з дня народження Є. Гладішевського. Учні у форматі наукового вечора представили узагальнені матеріали своїх досліджень. І хоча питання, чому зацікавила Євгена Гладішевського саме хімія та кристалографія, залишилося відкритим, є надія, що частина школярів зацікавиться вивченням хімії, і візьмуть, як приклад для себе, активну та творчу діяльність Євгена Івановича на благо нашої країни.

Проблема формування та розвиток в школярів пізнавального інтересу до вивчення хімії в контексті створення сприятливих умов для самопізнання та саморозвитку учнів є актуальною сьогодні як ніколи. І не тому, що нам, вчителям хімії, хочеться і мріється, щоби діти знали наш предмет якнайкраще, але, у першу чергу тому, що елементарні хімічні знання, отримані при вивченні шкільного курсу, надають можливість людині жити свідомо здоровою, активною протягом усього свого життя, яке буде продовжуватись згідно біологічному віку людини, передбаченому природою (120-150 років).

Окрім того, хімія – це наука, що не лише є основною науково-технічного прогресу, але й сприяє розвитку особистості й підвищенню культури людини. Тому вивчення хімії в школі має велике значення не лише для наукового сприйняття світу але й, у першу чергу, для розвитку творчих здібностей учнів, уміння мислити й використовувати свої знання на практиці.

Якщо майбутній вчитель стане на ці засади, то можна буде чекати конкретних результатів у викладанні природничих дисциплін найближчим часом.

Що найголовніше в шкільному середовищі?

Це активна діяльність особи в середовищі. Це стосується як вчителів, так і учнів. В умовах міської школи, тотальної зайнятості дітей у різних гуртках, кількість гуртків у містах є величезною, важливим є пригорнути дітей до школи, надати їм можливості задовільнити свої потреби у школі, як на уроках, так і в позаурочний час.

На основі вищевказаного може виникнути питання, чому нам з учнями вдаються от такі програми. І на це питання є відповідь: справа в тому, що з 1993 року школа бере участь у програмі «Дебати», я, як вчитель, маю міжнародний сертифікат тренера з критичного мислення. Протягом багатьох років популяризую серед колег міста, області, країни, і на міжнародному рівні, цю програму, розказую, як її можна використовувати для роботи на уроках та у позаурочний час.

На основі цієї програми вдалося сформувати ядро успішних, креативно мислячих учнів. З програмою «Дебати» знайомлю студентів-практикантів на практиці, щоби могли використовувати у подальшій роботі. Цей процес йде достатньо складно, проблема в особистостях вчителів. От і плекаю надію, що молоде покоління буде більш активним у застосуванні інноваційних технологій.

Дебати й ігрові технології – це рідні «брат й сестра». Дебати – це теж гра, інтелектуальна, серйозна, але гра. Ця гра є одночасно навчальною, соціальною, розвивальною, ситуативною.

Програма «Дебати» різноманітна й універсальна в застосуванні. Знаю це з власного досвіду. Не вимагає особливих зусиль з боку учнів та вчителів. Має здатність захоплювати перебігом обговорення тем. Саме тому і знайомлю майбутніх та теперішніх колег з програмою. І на основі цього, з'являється технологія підтримки дитини, у якій вчитель демонструє повну довіру до дітей, допомагає їм у всьому, стає джерелом досвіду для них.

І як результат, показую елегантний проєкт цього навчального року – «Хімія у світовій літературі»

Ми з учнями провели аналіз літературних різнопланових творів: детективи, казки, історичні твори. Автори, твори, яких ми вивчали: А. Конан Дойла, Агати Крісті, Ж. Санд, П. Зюскінд, Л. Керролл, Т. Манн, Г.Х. Андерсен [4], Гоголь М.В., Купрін О.І., індустріалізацію України, ріст хімічної промисловості оспівували Шпорта Я.Г., В.М. Сосюра, М.П. Бажана. Зробили висновок, що хімія є присутньою у світовій літературі із часів середньовіччя до сучасних днів. Правий був М.В. Ломоносов, що широко простягає хімія руки свої у справи людські [3].

У зв'язку з локдауном студенти-практиканти ще не бачили цей проєкт. Плекаю надію, що наступного навчального року вони зможуть побачити та взяти участь у створенні своїх проєктів з учнями.

Виходячи з вищевказаного, підводжу підсумки про значення педагогічної практики у становленні майбутнього вчителя.

На педпрактиці необхідно забезпечити спілкування студентів – практикантів з творчо працюючими вчителями, які можуть і хочуть показати, довести, що вчительська робота не є рутиною, що вона, насправді, настільки є творчою, що мало які професії можуть позмагатися у цьому з нею. І такий підхід до педагогічної роботи забезпечує сам вчитель. Нажаль, педагогічно орієнтованих студентів дуже мало. Молодь відштовхує від вчительської роботи не тільки постійна зайнятість: підготовка до уроків, написання конспектів, постійний пошук навчальних матеріалів, некерована поведінка учнів, зловмисне перешкоджання проведення уроків молодими вчителями тощо. Розвести ці «хмари» допоможе тільки дієва педагогічна практика із розумінням того, що особистісна характеристика вчителя, його вміння та навички, нададуть можливість студенту-практиканту стати повноцінним вчителем.

Список використаних джерел:

1. Гладишевський І. Бібліогр. довідник / Ред. Бодак О., Котур Б. – Львів: Видавн. центр ЛДУ ім. І.Франка, 1999. 122 с.
2. Михальська Н., Щавурський Б. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник : у 2 т. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005. – Т. 1 : А – К. – ISBN 966-692-578-8.
3. Ю. А. Мицик. Ломоносов Михайло Васильович // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол. : В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. – К. : Наук. думка, 2009. – Т. 6 : Ла – Мі. – С. 267. – 784 с. : іл. – ISBN 978-966-00-1028-1.
4. Розпорядження Кабінет Міністрів України: План заходів щодо популяризації природничих наук та математики до 2025 року. Опубліковано 14 квітня 2021 року.
5. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям. – 2-ге вид. – К.: Рад. Школа, 1971.